provincie Drenthe

Provinciaal MIEK Drenthe

Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie & Klimaat

Versie 1.0

27 juni 2023

Colofon
Dit is een uitgave van de provincie Drenthe

Inhoud

	Begrippenlijst		4
1	Introductie		5
	1.1	Aanleiding en achtergrond	5
	1.2	Over dit provinciaal MIEK	5
2	Integraal programmeren in Drenthe		6
	2.1	Scope	6
	2.2	Hoe zag het proces eruit?	7
	2.3	Samenwerking en afstemming	8
	2.4	Betekenis van het pMIEK	8
3	Voortgang		9
	3.1	Belangrijke infrastructuurprojecten op hoogspanningsniveau van TenneT	9
	3.2	Belangrijke infrastructuurprojecten op hoogspanningniveau van RENDO en Enexis	10
	3.3	Focus van deze pMIEK-iteratie: prioritering op middenspanningsniveau (MS-niveau)	10
4	Juridische status pMIEK		12
5	Vervolg en aandachtspunten		13
	5.1	Verdere opvolging pMIEK 1.0	13
	5.2	pMIEK 2.0 en verder	13
	5.3	Aandachtspunten voor het vervolg	14
	Bijlagen		15
	Bijlage 1:	Investeringen in Drenthe vastgelegd in het 'Investeringsplan Net op land 2022-2031' van TenneT	16
	Bijlage 2:	Uitbreidingsinvesteringen RNB's conform bestaande investeringsplannen	19

Begrippenlijst

Afkorting	Definitie
ACM	Autoriteit Consument en Markt
DAN	Drents actieprogramma netcongestie
FCFS	First come, First Served; Volgens dit principe moeten netbeheerders alle verzoeken om een aansluiting gelijk behandelen: wie het eerst aanvraagt, wordt als eerste geholpen. (Dit betekent niet automatisch dat de aansluiting als eerste is gerealiseerd).
GS	Gedeputeerde Staten
HS	Hoogspanning (>100 kV in Nederland)
IP	Investeringsplan (van netbeheerders)
kV	Kilovolt
LAN	Landelijk actieprogramma netcongestie
MS	Middenspanningsniveau (3 t/m 26 kV)
MS/T-station	Transportverdeelstation (MS/MS-station)
pMIEK	Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat
RES	Regionale Energiestrategie
RNB	Regionale netbeheerder (RENDO en Enexis voor Drenthe)
Tussenspanning	Ook wel TS; 50 kV
WIP	Werkgroep Integraal Programmeren

1 Introductie

1.1 Aanleiding en achtergrond

De energietransitie is volop gaande. In het verlengde van het Klimaatakkoord wordt druk gewerkt aan reductie van CO2-emissie. Afbouw van het Groningse gas, Europese wetgeving (Fit for 55) en ook recente geopolitieke ontwikkelingen brengen hierin verdere versnelling. In Drenthe worden in hoog tempo wind- en zonprojecten gerealiseerd en er wordt gewerkt aan verduurzaming van industrie, gebouwde omgeving, en mobiliteit via o.a. elektrificatie en duurzame gassen.

Al deze ontwikkelingen vragen veel van het energiesysteem. In Drenthe is al sinds 2018 sprake van transportschaarste. Verwachting is dat deze voorlopig aanhoudt: de behoefte aan (zwaardere) aansluitingen op en investeringen in elektriciteitsinfrastructuur is de komende jaren groter dan kan worden gerealiseerd. De mogelijkheden hiertoe worden beperkt door factoren als tijd, ruimte, geld en capaciteit (uitvoering). Dit maakt dat we ontwikkeling van infrastructuur, vraag en aanbod zo goed mogelijk op elkaar moeten afstemmen.

De oude werkwijze voor uitbreiding van het elektriciteitsnetwerk volstaat hiervoor niet meer. Landelijk wordt hard gewerkt aan versnellen van uitvoering, en het slim benutten van bestaande infrastructuur. Tegelijkertijd zullen keuzes nodig blijven. Dit vraagt om een nieuwe aanpak voor programmeren en prioriteren van de energie-infrastructuur. Deze programmering en prioritering beschrijft het Drents provinciaal MIEK (Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat).

1.2 Over dit provinciaal MIEK

Alle provincies hebben aan de eerste ronde van het provinciaal MIEK gewerkt. De provincies hebben afgesproken met de Minister voor Klimaat en Energie dat zij vóór de zomer 2023 een pMIEK 1.0 leveren. Voorliggend stuk is het Drentse pMIEK 1.0. In 2025 wordt het pMIEK 2.0 opgeleverd. Dit betekent dat het proces van integraal programmeren in Drenthe door blijft gaan. Projecten op HS-niveau zijn in Drenthe vol in uitvoering en in het pMIEK 1.0 goed gedekt. Na oplevering van dit document wordt verder gewerkt aan de plannen op middenspanningsniveau (MS-niveau). Ook wordt verder uitgezocht hoe het pMIEK te borgen in provinciaal en gemeentelijk beleid.
Wij schetsen in deze brief het doorlopen proces (hoofdstuk 2), de projecten en afwegingskader (hoofdstuk 3), de juridische status (hoofdstuk 4) en we blikken vooruit naar het pMIEK 2.0 en verder (hoofdstuk 5).

2 Integraal programmeren in Drenthe

2.1 Scope

Integraal programmeren gaat over het gehele energiesysteem: vraag (alle sectoren), aanbod (opwek) en infrastructuur. Integraal programmeren omvat alle energiemodaliteiten (elektriciteit, waterstof, warmte, etc.).
Vanwege de korte doorlooptijd van de eerste iteratie en de grote urgentie op het elektriciteitsnet ligt in deze eerste pMIEK de focus op het programmeren en prioriteren van elektriciteit. In de volgende pMIEK zullen andere energiedragers zoals warmte en gassen ook worden meegenomen.

De maatschappelijke ontwikkelingen die wij nu hebben meegenomen komen uit de vier sectoren: industrie, gebouwde omgeving inclusief woningbouw, mobiliteit en de Regionale Energiestrategie (RES) voor opwek. De basis van het pMIEK is het bestaande vastgestelde beleid. Dit is in onderstaande tabel weergegeven.

Sector	Plan/Document
Woningen	• Drentse Woondeal zoals opgenomen in de Nationale Woon- en Bouw Agenda (NWBA) - Regionale Woondeal Zuidoost Drenthe - Regionale Woondeal Zuidwest Drenthe - Regionale Woondeal Noord Drenthe
Mobiliteit	• Regionale Agenda Laadinfrastructuur (RAL) Noord, - Prognoses laadinfrastructuur op basis van E-laad - Openbaarvervoersplannen van OV-bureau Groningen Drenthe (OVB)
Bedrijventerreinen en industrie	• Behoefteraming Bedrijventerreinen Drenthe (Stec Groep, 25 april 2022) • Cluster Energie Strategie (CES) Noord Nederland
Duurzame Opwek	• Regionale Energiestrategie Drenthe (RES) - Routekaart RES Drenthe

Deze inventarisatie is aangevuld met de ontwikkelingen die door de netwerkbeheerders reeds zijn geïnventariseerd, zoals bestaande bedrijfsuitbreidingen en andere aanvragen om een aansluiting.

Ook de reeds geplande aanleg van (nationale) infrastructuur nemen we mee in het pMIEK, zoals de bouw van een waterstof-backbone[1] waar momenteel onderzoek naar plaatsvindt door Gasunie.
Sinds de eerste congestieproblemen in 2018 werken we nauw samen met de netwerkbeheerders aan de uitbreidingen op het 380, 220 en 110 kV-net. Deze uitkomsten zijn reeds opgenomen in het huidige IP. In de huidige iteratie van de pMIEK focussen we daarom op prioritering binnen de 'pockets' in het elektriciteitsnetwerk (zie hoofdstuk 3).

2.2 Hoe zag het proces eruit?

We volgden voor het proces van Integraal Programmeren het vijfstappenmodel zoals is ontwikkeld door de landelijke Werkgroep Integraal Programmeren. Deze stappen doorliepen we op een manier die past bij Drenthe, waar we al langer bezig waren met het programmeren van de energie-infrastructuur. Hierin zijn sommige stappen erg uitgebreid doorlopen (zoals het afwegingskader), en sommige stappen zijn deels parallel doorlopen.

Als onderdeel van de ontwikkeling van het pMIEK zijn de verwachte (ontwikkeling van) vraag naar en aanbod van energie binnen Drenthe tot 2030 getoetst. De bekende gegevens bij en het beleid van de provincie (zie ook vorige paragraaf) zijn door de gemeenten getoetst en gericht aangevuld. Vervolgens zijn deze door de netbeheerders getoetst tegen de bij hen bekende informatie. Op basis daarvan kon worden geconcludeerd dat dit geen grote nieuwe inzichten voor wat betreft de benodigde investeringen in hoogspanningsinfrastructuur om de plannen binnen Drenthe tot ca 2030 te realiseren.

Op HS/MS-niveau zijn de infrastructuurprojecten hiermee bevestigd voor het pMIEK. Deze projecten zijn opgenomen in dit pMIEK 1.0. Het eerder definiëren van de HS-projecten ontsloot de mogelijkheid om te verdiepen op een lager netniveau (MS). Deze MS/T-projecten zijn niet in dit pMIEK 1.0 opgenomen, maar worden wel door alle samenwerkende partijen opgepakt.

Middels het toepassen van het ontwikkelde Drentse afwegingskader en de knelpuntenanalyse van de regionale netbeheerders wordt – na verfijning met de gemeenten en provincie – een jaarplan gevormd voor projecten op dat niveau. Deze MS/T-projecten zijn niet dit pMIEK 1.0 opgenomen, maar worden wel door alle samenwerkende partijen opgepakt. Het proces van integraal programmeren in Drenthe houdt dus niet op. De samenwerkende partijen werken verder aan het realiseren van de HS/MS-projecten, en het definiëren en realiseren van de benodigde MS-projecten.

1 In de huidige planning is het Waterstofnetwerk Nederland in Drenthe operationeel eind 2026/begin 2027. In 2022 is Gasunie in Emmen al gestart met de aanleg van een waterstofleiding. Een eerste stap in de verduurzaming van de industrie in dit gebied. Deze 3,6 km lange leiding zal lopen van het GZI Next energieknooppunt in Emmen naar Getec Park, waar veel grote industriële bedrijven zijn gevestigd. Daarnaast biedt het landelijk netwerk ook kansen voor industrie buiten de vijf grote clusters.

2.3 Samenwerking en afstemming

We hebben in Drenthe al sinds 2018 een samenwerking tussen overheden en netbeheerders als reactie op het ontstaan van de acute netschaarste. Op deze samenwerking bouwen we voort in de ontwikkeling van het provinciaal MIEK. Met het oog op het bereiken van overeenstemming tussen overheden en netbeheerders over de te maken keuzes richten we het proces in als intensief samenwerkingsproces tussen de decentrale overheden (provincie Drenthe, 12 gemeenten) en de netbeheerders (Enexis, RENDO en TenneT). Besluitvorming over het pMIEK vindt – na uitgebreide afstemming – plaats in GS, borging van de uitkomsten van het pMIEK gebeurt via besluitvorming bij alle deelnemende partijen en directies van de netbeheerders. Netbeheerders vertalen het pMIEK naar investeringsplannen en de provincie en gemeenten dragen zorg voor borging in omgevings-, economisch- en maatschappelijk beleid.

De verschillende partijen zijn vertegenwoordigd in de Drentse Werkgroep Integraal Programmeren (WIP), waarvan de provincie trekker is. Naast gemeentelijke vertegenwoordiging per 'pocket' nemen ook Enexis, RENDO en Tennet deel aan de Drentse WIP. Wanneer in het vervolgproces warmte, waterstof en groen gas ook onderdeel wordt van het pMIEK zullen meer partijen waaronder bijvoorbeeld Gasunie ook nauwer betrokken worden.

De WIP zorgt voor tijdige ontwikkeling van de juiste (tussen)resultaten en -producten, en voor de inzet van de benodigde expertise en capaciteit. Input en reflecties op (tussen)producten en (tussen)resultaten gebeurt via bredere werksessies waarbij alle Drentse gemeenten uitgenodigd worden. Hierbij is veel oog voor een voldoende brede inbreng vanuit gemeenten en provincie, aangezien het een integrale opgave betreft: alle fysieke beleidsterreinen zijn relevant en ondervinden gevolgen van het energienetwerk.

2.4 Betekenis van het pMIEK

Op dit moment is het pMIEK hoofdzakelijk een gezamenlijk inzet van de betrokken partijen: regionale netbeheerders, provincie en gemeenten. Deze partijen zetten zich op basis van dit pMIEK samen verder in om de projecten zo goed en snel mogelijk te realiseren. De monitoring van deze uitvoering krijgt naar verwachting een plek binnen de Drentse Aanpak Netcongestie (DAN), waarbij zo nodig versnellingsteams worden ingezet. Ook werken partijen op basis van het pMIEK verder aan uitwerking en benodigde prioritering op het MS-T-niveau. Daarbij vraagt de opvolging van het pMIEK ook nadrukkelijk om concretisering van de (gemeentelijke) plannen als basis voor behoefte aan energietransport.

De exacte doorvertaling bij netbeheerders in prioritering, middelen en mogelijkheden worden op dit moment (landelijk) nader uitgewerkt. Zo wordt momenteel hiertoe gewerkt aan een ministeriële regeling bij het ministerie van EZK.

3 Voortgang

3.1 Belangrijke infrastructuurprojecten op hoogspanningsniveau van TenneT

Al sinds 2018 is in Drenthe sprake van netschaarste. Daardoor is al in een vroeg stadium met provincie, gemeenten, Enexis en TenneT gezamenlijk gekeken naar welke infrastructuurprojecten nodig zijn in Drenthe om de netschaarste zo goed mogelijk op te lossen.
Op basis daarvan zijn in het IP2020 en IP2022 van de netbeheerders projecten opgenomen om het huidige 110 kV-net op te knippen in kleinere deelnetten ofwel pockets. Hiervoor worden nieuwe 220 kV- en 380 kV-stations gebouwd en bestaande stations en verbindingen verzwaard. Deze projecten zijn grotendeels al in een eerder stadium opgenomen in investeringsplannen van netbeheerders. Om hun belang voor de realisatie van de Drentse ambities blijvend te benadrukken zijn deze opgenomen in het pMIEK 1.0. De betreffende projecten zijn nader toegelicht in Bijlage 1.
Het gezamenlijke proces om te komen tot deze lopende uitbreidingsinvesteringen op het HS-net (380-, 220-en 110 kV-netwerk) is eigenlijk te beschouwen als de eerste iteratie van het Drentse pMIEK dat dus al voor 2020 gestart is. De prioritering die we toen hebben gemaakt staat, ook met de huidige inzichten, nog altijd overeind. Voor de verduurzaming en ontwikkeling van Drenthe is het essentieel dat in het IP 2024 deze planning ongewijzigd blijft en de investeringen conform de afgegeven planning in het IP 2022 worden uitgevoerd. Onderstaande tabel geeft de projecten op het hoogste spanningsniveau weer. Een uitgebreider overzicht van alle HS-projecten en meer informatie per project is opgenomen in bijlage 1.

Uitbreidingsinvesteringen op het 380/222 kV-net

Projectnaam	Inbedrijfsname (IBN)	Fase
Musselkanaal, nieuw 380 kV station	2027	Basisontwerp
Veenoord Boerdijk, nieuw 380 kV-station	2027-2029	Basisontwerp
Meeden380, uitbreiding transformatorcapaciteit 380-220 kV	2027	Basisontwerp
Deelnet Hoogeveen 220 kV	2027-2029	Basisontwerp
Phase 2 NW380 kV VVL-ENS	> 2031	Studie

In overleg met gemeenten en netbeheerders gaat de provincie een Versnellingsteam inrichten dat zal sturen op sneller realiseren van netuitbreidingen, conform de suggestie uit het Landelijk Actieprogramma Netcongestie.

3.2 Belangrijke infrastructuurprojecten op hoogspanningniveau van RENDO en Enexis

Naast TenneT-projecten zijn er ook randvoorwaardelijke projecten onder het beheer van de regionale netbeheerders, RENDO en Enexis. Ook deze projecten zijn essentieel voor de ontwikkeling en verduurzaming van Drenthe. Het IP2022 voorziet in de projecten die huidige plannen (woningbouw, verduurzaming industrie, opwek, etc.) mogelijk moeten maken voor de komende jaren. De hoogspanningsprojecten opgenomen in dit pMIEK 1.0 zijn zeer belangrijk voor het ontwikkelingen van het elektriciteitsnet op middenspanningsniveau.
Het gezamenlijke versnellingsteam richt zich ook op het sneller realiseren van netuitbreidingen van de regionale netbeheerders. De lijst met deze netuitbreidingen is te vinden in bijlage Bijlage2: Uitbreidingsinvesteringen RENDO en Enexis. Ook deze projecten zijn in een eerder stadium opgenomen in investeringsplannen van netbeheerders, en zijn in het pMIEK 1.0 opgenomen om hun belang voor de realisatie van de Drentse ambities blijvend te benadrukken.

3.3 Focus van deze pMIEK-iteratie: prioritering op middenspanningsniveau (MS-niveau)

De voornaamste onderliggende aanjager van de eerdergenoemde projecten was destijds de (verwachte) productie van hernieuwbare energie. Naast de groei in hernieuwbare energie wordt op meerdere stations ook een grote groei van de vraag verwacht, met name een vraag bij de maakindustrie. Hierdoor ontstaan naast knelpunten op gebied van levering, nu ook knelpunten bij afname van elektriciteit. Deze betrekken we in de huidige iteratie van het pMIEK.
Aanvullend op de uitbreidingsinvesteringen op het HS/MS niveau richt deze iteratie pMIEK zich specifiek op de uitbreiding van de elektriciteitsinfrastructuur op het MS-niveau. Het is op dit spanningsniveau waar de komende jaren forse investeringen gedaan moeten worden. De regionale netbeheerders geven aan dat het tempo waarin deze investeringen uitgevoerd moeten om aan de maatschappelijke vraag te voldoen, zeer waarschijnlijk niet gehaald wordt. De netbeheerders zullen dus niet elke investering op tijd kunnen doen. Er is aan de decentrale overheden gevraagd om te helpen bij het prioriteren welke netinvesteringen als eerste worden gedaan en welke investeringen op een later moment uitgevoerd gaan worden. Dit betekent niet dat de ontwikkelingen niet plaats gaan vinden, maar dat deze pas later in de tijd door de netwerkbeheerders volledig kunnen worden aangesloten.
Voor de prioritering van investeringen in de elektriciteitsinfrastructuur hebben gemeenten en provincie samen het Drentse afwegingskader gevormd. Dit afwegingskader wordt aan de regionale netbeheerders (RNB's) meegegeven om mee te nemen in de ontwikkelingen van de investeringsplannen én de jaarplannen. Deze jaarplannen worden verder verfijnd d.m.v. gesprek tussen netbeheerders, gemeenten en provincie. Op basis van toepassing van onderstaand afwegingskader ontwikkelen de RNB's een voorstel voor investeringen. Dit kan per pocket een nader gesprek opleveren als basis voor uitwerking en afronding. Er mogen hierbij verschillen in prioritering ontstaan tussen de pockets, door bijvoorbeeld binnen een pocket prioritering aan te passen, op basis van voortschrijdend inzicht in actuele planning en fasering van ontwikkelingen.
Bij elkaar gebracht leiden de gezamenlijke prioritering op middenspannings- en tussenspannings-niveau tot een overzicht voor de provincie van de investeringen als geheel, die als opvolging van het pMIEK ook door GS worden bekrachtigd.
Mogelijk ten overvloede wordt benadrukt dat de genoemde prioritering zich richt op investeringen in de elektriciteitsinfrastructuur betreft, en niet op klantaansluitingen.

Het Drentse Afwegingskader	
GS geeft de hoogste prioriteit aan 'Woningen en voorzieningen' (zowel nieuwbouw als verduurzaming). Om dit goed tot zijn recht te laten komen dient bij de prioritering door de netbeheerders bij investeringen in de energie infrastructuur de volgende stappen doorlopen te worden:	
Stap 1	Volgorde van prioriteit o.b.v. hetgeen de investering mogelijk maakt: 1. Combinatie van afname en opwek (relevante bijdragen van beide) 2. Hoofdzakelijk afname 3. Hoofdzakelijk opwek
Stap 2	(Alleen van toepassing indien stap 1 nog benodigde prioritering overlaat) - Prioriteit Woningen en voorzieningen (zowel nieuwbouw als verduurzaming) - Geen verdere prioritering
Uitgangspunten hierbij:	• Prioritering vindt plaats binnen pockets, en niet tussen pockets. • Prioritering van investeringen o.b.v. knelpunten gebeurt gebiedsgericht en in overleg. De RNB's vormen mede met dit afwegingskader een voorstel voor invulling van de knelpunten. Dit is het vertrekpunt voor nader overleg, waarin eventuele verfijning van plannen en timing plaatsvindt. • Indien bovenstaande nog verdere verfijning vraagt, krijgt dit in onderling overleg invulling

4 Juridische status pMIEK

Omdat we uitdrukkelijk de insteek hebben om op pocketniveau infrastructuurprojecten (en daarmee ook ontwikkelingen) te prioriteren, is voor Drenthe de juridische status van het pMIEK van groot belang. Wanneer een station gebouwd wordt met het oog op bijvoorbeeld woningbouw en verduurzaming van bedrijven, moet ook geborgd kunnen worden dat dit station voor deze ontwikkelingen kan worden benut. Dit om te voorkomen dat bijvoorbeeld een datacenter direct alle netcapaciteit benut waardoor de bouw van woonwijken en de verduurzaming van bedrijven alsnog niet door kunnen gaan. De juridische status van het pMIEK staat landelijk gezien echter nog niet vast en wordt nog onderzocht. Daarom hebben we hier in Drenthe specifiek aandacht aan besteed. De uitkomst hiervan is dat op dit moment het opnemen van een artikel in de provinciale omgevingsverordening het meest effectief lijkt. Mogelijk betekent dit dat in de omgevingsverordening regels kunnen worden opgenomen waarmee het (provinciaal) belang bij een goede energie-infrastructuur kan worden behartigd. Zo'n regel kan voor de hele provincie gelden, maar ook alleen in een specifiek gebied (bijvoorbeeld een pocket).
In de basis zijn er drie sturingsintensiteiten voor regels in de omgevingsverordening: strenge sturing, gemiddelde sturing, en soepele sturing.

De drie sturingsmogelijkheden in de omgevingsverordening (op hoofdlijnen)	
Strenge Sturing	'In acht nemen': deze formulering houdt in dat er op geen enkele wijze en om geen enkele reden kan worden afgeweken van de gestelde norm.
Gemiddelde sturing	'Rekening houden met': met deze formulering wordt tot uitdrukking gebracht dat het uitgangspunt de gegeven regel blijft, maar dat een gemotiveerde afwijking mogelijk blijft.
Soepele sturing	'Betrekken bij': de meest soepele sturing houdt in dat het gemeentebestuur een gegeven belang moet meewegen in de belangenafweging. De uitkomst van de belangenafweging blijft echter geheel aan de gemeente.

Richting het pMIEK 2.0 werken we verder op welke wijze het pMIEK geborgd kan worden in het provinciale beleid. Er wordt onderzocht of een borging in de omgevingsverordening wenselijk is, en welke sturingsmogelijkheden we hierbij het beste kunnen benutten. We betrekken hierbij ook de recente aankondiging van de ACM[2], waarin zij aankondigen het maatschappelijk prioriteren van aansluiting mogelijk te gaan maken.

2 https://www.acm.nl/nl/publicaties/acm-maakt-maatschappelijk-prioriteren-door-netbeheerders-mogelijk

5 Vervolg en aandachtspunten

5.1 Verdere opvolging pMIEK 1.0

Na het opleveren van het Drentse pMIEK gaan de netbeheerders aan de slag met het maken van de investeringsplannen voor het hoogspanningsnet. In Drenthe gaan we daarnaast nog een stap verder met het integraal programmeren op het middenspanningsnet. Op basis van het afwegingskader en de knelpuntenanalyse van de netbeheerders zullen de gezamenlijke partijen hiermee het komende jaar aan de slag gaan.
Netbeheerders komen met een voorstel (jaarplan) voor infraprojecten op MS/T niveau. Samen met gemeenten en provincie worden de MS-plannen verder verfijnd. Het voorstel van de netbeheerders op basis van het Drentse afwegingskader dient daarbij als basis. Netbeheerders bieden ruimte om projecten in de tijd te schuiven om maatschappelijke opgaven te bedienen en eventueel prioriteit te geven aan specifieke opgaven waar daar ruimte voor is. Samen gaan gemeenten, provincie en netbeheerders aan de slag met het realiseren van de plannen. In het kader van uitvoering en monitoring wordt het DAN (Drents actieprogramma netcongestie) opgezet. Verschillende werkgroepen zullen het pMIEK 1.0 en gerelateerde energiesysteemvraagstukken uitvoeren.

5.2 pMIEK 2.0 en verder

We zien in Drenthe het pMIEK niet alleen als een projectenlijst, maar het pMIEK heeft ook uitdrukkelijk als doel de schaarse netcapaciteit maatschappelijk verantwoord te benutten. Het vastgestelde pMIEK kan dan ook worden gebruikt als toetsingskader voor nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen en activiteiten die mogelijk worden gemaakt middels nieuwe gemeentelijke en provinciale besluiten, vergunningen en beleid. De manier waarop we dit precies vormgeven werken we de komende maanden verder uit. Dit hangt ook samen met de uitwerking van de juridische status van de pMIEK die in H4 is beschreven.
Het pMIEK zal na 1 juli 2023 niet alleen als toetsingskader gehanteerd worden, maar zal zoals gesteld ook als proces voortgaan waarbij in samenwerking met gemeenten en netwerkbeheerders continu gewerkt wordt aan het verder brengen van de pMIEK.
Dit houdt bijvoorbeeld in dat we:

- Nieuw beleid ontwikkelen; bijvoorbeeld een nieuwe energievisie;
- Bestaand beleid verder aanscherpen cq concretiseren;
- In gesprek gaan over toekomstige ontwikkelingen met relevante sectoren (industrie, mobiliteit, gebouwde omgeving, RES).

De Drentse Werkgroep Integraal Programmeren (WIP) zal vooral sturen en agenderen bij de desbetreffende overheden en partijen en elke twee jaar dit samenvoegen en als input aan de netbeheerders leveren. Hiermee is de cyclus weer compleet om tot een nieuwe iteratie pMIEK te komen.

5.3 Aandachtspunten voor het vervolg

Zowel de totstandkoming als de implementatie van de pMIEK is voor alle partijen nieuw. Men beseft dat het pMIEK-proces in sterke mate pionieren is én dat het stuk is opgesteld en het proces is doorlopen volgens onze beste kennis van nu.
Deze eerste iteratie van de pMIEK zal daarom ook als leerproces worden beschouwd. Wanneer in vervolg blijkt dat (op basis van nieuwe inzichten) onderdelen anders en beter kunnen, zullen we de nodige aanpassingen doen.

Doorwerking pMIEK en Energievisie in gemeentelijk en provinciaal beleid
Een grote onbekende op dit moment is of de keuzes in de pMIEK en Energievisie voldoende juridisch geborgd kunnen worden in provinciaal en gemeentelijk beleid. Netcapaciteit en het gebruik daarvan zijn andere parameters dan het ruimtelijke domein waar de provincie en gemeenten normaliter over gaan, terwijl het essentieel is dat overheden voldoende sturingsmogelijkheden hebben om te sturen op de gewenste maatschappelijke ontwikkelingen. Ook over de (on)mogelijkheden die de Omgevingswet per 1 januari 2024 in dit kader biedt, dient meer duidelijkheid te komen.

Doorwerking pMIEK en Energievisie richting netbeheerders, inclusief FCFS
Belangrijke vraag daarnaast is in hoeverre het pMIEK kaderstellend is voor de netbeheerders. Voorkomen moet worden dat netbeheerders, los van de pMIEK-programmering, hun assets moeten 'vergeven' aan marktpartijen die niet (of laag) in de maatschappelijke prioritering zijn opgenomen, maar wel als eerste een aanvraag indienen of bovenaan de wachtlijst staan. Het aanpassen van wet- en regelgeving en/of netcodes om de doorwerking van het pMIEK richting uitbreidingsinvesteringen én aansluitingen te borgen is van groot belang. De recente aankondiging van de ACM[3] is daarbij een mooie eerste stap.

3 https://www.acm.nl/nl/publicaties/acm-maakt-maatschappelijk-prioriteren-door-netbeheerders-mogelijk

Bijlagen

Bijlage 1: Investeringen in Drenthe vastgelegd in het 'Investeringsplan Net op land 2022-2031' van TenneT

A - 380/222 kV - Uitbreidingsinvesteringen op het 380/222 kV-net met onderliggende knelpunten

Projectnr.	Projectnaam	IBN	Fase	Gesignaleerd knelpunt op
002.977	Musselkanaal, nieuw 380 kV station	2027	Basisontwerp	• Musselkanaal Zandberg - Stadskanaal 110 kV • Bargermeer-Klazienaveen-Meeden 110 kV • Meeden - Stadskanaal 110 kV • Beilen-Musselkanaal Zandberg 110 kV • Coevorden-Veenoord 110 kV • Coevorden-Hardenberg 110 kV • Zeyerveen 220/110 kV-transformatoren • Emmen Weerdinge-Bargermeer 110 kV • Veenoord-Emmen Weerdinge 110 kV • Zwolle Hessenweg-Ommen Dante-Coevorden 110 kV
002.993	Veenoord Boerdijk. Nieuw 380 kV-station	2027-2029	Basisontwerp	• Musselkanaal Zandberg - Stadskanaal 110 kV • Bargermeer-Klazienaveen-Meeden 110 kV • Beilen-Musselkanaal Zandberg 110 kV • Coevorden-Veenoord 110 kV • Coevorden-Hardenberg 110 kV • Zeyerveen 220/110 kV-transformatoren • Emmen Weerdinge-Bargermeer 110 kV • Veenoord-Emmen Weerdinge 110 kV • Zwolle Hessenweg-Ommen Dante-Coevorden 110 kV
003.076	Meeden380, uitbreiding transformator-capaciteit 380-220 kV	2027	Basisontwerp	Meeden 380/220 kV-transformator
003.278	Deelnet Hoogeveen 220 kV	2027-2029	Basisontwerp	• Dedemsvaart-Hardenberg 110 kV • Hoogeveen-Dedemsvaart 110 kV • Hessenweg 220 kV/110 kV-transformatoren • Hoogeveen-Hardenberg 110 kV • Hoogeveen-Wijster Oosterscheveld 110 kV
002.806	Phase 2 NW380 kV VVL-ENS	> 2031	Studie	• Zeyerveen-Hessenweg 220 kV • Station Vierverlaten 220 kV • Vierverlaten 380/220 kV-transformatoren • Hessenweg-Ens 220 kV • Louwsmeer-Bergum 220 kV • Bergum-Vierverlaten 220 kV • Eemshaven-Meeden 380 kV • Zwolle-Meeden 380 kV • Vierverlaten-Zeyerveen 220 kV • Oudehaske-Ens 220 kV

B - De deelnetten op 150 kV en 110 kV - Uitbreidingsinvesteringen in het deelnet Groningen en Drenthe met onderliggende knelpunten

Projectnr.	Projectnaam	IBN	Fase	Gesignaleerd knelpunt op
002.897	Musselkanaal, twee nieuwe 110 kV-stations	2027	Basisontwerp	• Musselkanaal Zandberg - Stadskanaal 110 kV • Bargermeer-Klazienaveen-Meeden 110 kV • Beilen-Musselkanaal Zandberg 110 kV • Coevorden-Veenoord 110 kV • Coevorden-Hardenberg 110 kV • Zeyerveen 220/110 kV-transformatoren • Emmen Weerdinge-Bargermeer 110 kV • Veenoord-Emmen Weerdinge 110 kV • Zwolle Hessenweg-Ommen Dante-Coevorden 110 kV
002.968	Veenoord Boerdijk, nieuw 110 kV-station	2027-2029	Basisontwerp	• Musselkanaal Zandberg - Stadskanaal 110 kV • Bargermeer-Klazienaveen-Meeden 110 kV • Beilen-Musselkanaal Zandberg 110 kV • Coevorden-Veenoord 110 kV • Coevorden-Hardenberg 110 kV • Zeyerveen 220/110 kV-transformatoren • Emmen Weerdinge-Bargermeer 110 kV • Veenoord-Emmen Weerdinge 110 kV • Zwolle Hessenweg-Ommen Dante-Coevorden 110 kV
003.052	Deelnet Hoogeveen 110 kV	2028-2030	Basisontwerp	• Station Beilen 110 kV • Dedemsvaart-Hardenberg 110 kV • Hoogeveen-Dedemsvaart 110 kV • Hessenweg 220 kV - Zwolle Hessenweg 110 kV, transformatoren • Meppel-Steenwijk 110 kV, transformatoren • Zwartsluis-Meppel 110 kV • Zwolle Hessenweg-Zwartsluis 110 kV • Station Meppel 110 kV • Station Hessenweg 220 kV • Beilen-Wijster Oosterscheveld 110 kV • Hoogeveen-Hardenberg 110 kV • Meppel-steenwijk 110 kV
003.056	Emmen Weerdinge, Bargermeer en Klazienaveen 110 kV, mitigeren uitloper	2029-2031	Studie	• Station Emmen 110 kV • Emmen Weerdinge-Bargermeer 110 kV • Station Bargermeer 110 kV
003.057	Zeyerveen-Beilen 110 kV, uitbreiding transportcapaciteit	2029-2031	Studie	Zeyerveen-Beilen 110 kV

C - Projecten die buiten de programma's vallen

Projectnr.	Projectnaam	IBN	Fase	Gesignaleerd knelpunt op
002.763	Zeyerveen 220 kV vervangen transformator TR202	2024	Realisatie	• Zeyerveen en Louwsmeer 220 kV, veroudering vermogen-transformator • Zeyerveen 220 kV – Zeyerveen 110 kV, transformatoren

D - Te ontwikkelen HS/MS stations die nog niet in de bstaande IPs zijn opgenomen

In de periode sinds oplevering van het IP2022 van de netbeheerders zijn plannen voor een aantal stations die nog niet in IPs waren opgenomen verder ontwikkeld. Dit zijn ook stations gericht op het oplossen van knelpunten in de provincie. Een deel hiervan bevindt zich een vergevorderd stadium. Ook (de investeringen in) deze stations vormen onderdeel van het pMIEK. Het betreft projecten voor stations die aan de volgende criteria voldoen:

- HS- of HS/MS-stations
- Netbeheerder(s) hebben over het betreffende station een investeringsbeslissing genomen of werken hier naar toe en nemen deze projecten mee in komend IP
- Bestuurlijke uitspraken zijn gedaan om in te zetten op ruimtelijk-planologische borging en verankering (vergunningsverlening) van het betreffende station.

Lijst te ontwikkelen projecten:

- Station Wijster 220/110/20 kV (TenneT/enexis) (gemeente Midden-Drenthe)
- Station Riegmeer 110/20 kV (TenneT/RENDO) (gemeente Hoogeveen)
- Uitbreiding Zeijerveen 220/110/20 kV (TenneT/Enexis) vergunningen verstrekt (gemeente Assen)
- Nieuw station Meppel Noord 110/20 kV (TenneT/enexis) vergunningprocedure loopt (gemeente Meppel)
- Musselkanaal (110/20 kV) (TenneT/Enexis)
- Veenoord-Boerdijk (110/20 kV) (TenneT/Enexis)

E - Koppelingen met netten van regionale netbeheerders

De regionale netbeheerders beheren de transformatoren die zorgen voor de transformatie van 110 kV naar lagere spanningsniveaus (10 kV tot 50 kV). Om nieuwe transformatoren te koppelen met het net van TenneT of ter aanpassing van bestaande koppelingen, zijn uitbreidingen in de netten van TenneT nodig.

Projectnr.	Projectnaam	IBN	Fase
003.057	Zeyerveen-Beilen 110 kV, uitbreiding transportcapaciteit	2025	Basisontwerp

Bijlage 2: Uitbreidingsinvesteringen RNB's conform bestaande investeringsplannen

Groningen/Drenthe - Opwek

ID	Knelpunt ID	Locatie/ station	Oplossing	Spannings-niveau	Investerings-fase	Jaar IBN	Gevolgen voor bestaand congestiegebied
Inv GrDr-BL-IP22-A	GrDr-BL-IP22-A (GrDr 2)	Beilen	HS/MS-transformator verzwaren + MS-schakelinstallatie bijplaatsen	20kV	Studie	2030	De congestie in dit gebied wordt hiermee nog niet verholpen. De congestie bevindt zich in het boven-liggende (E)HS-net.
Inv GrDr-CVD-IP22-A	GrDr-CVD-IP22-A (GrDr 3)	Coevorden	Verplaatsing deel MS naar beoogd nabij gelegen nieuw station	10kV	Studie	2029	N.v.t.
Inv GrDr-EMW-IP22-A	GrDr-EMW-IP22-A (Grdr 7)	Emmen Weerdinge	HS-veld + HS/ MS-transformator + MS-schakelinstallatie bijplaatsen	20kV	Studie	2029	De congestie in dit gebied wordt hiermee nog niet verholpen. De congestie bevindt zich in het boven-liggende (E)HS-net.
Inv GrDr-GLTK-IP22-A	GrDr-GLTK-IP22-A (Grdr 8)	Gasselte Kraanlanden	HS/MS-transformator verzwaren + MS-schakelinstallatie bijplaatsen	10kV	Studie	2026	De congestie in dit gebied wordt hiermee nog niet verholpen. De congestie bevindt zich in het boven-liggende (E)HS-net.
Inv GrDr-HGV-IP22-A	GrDr-HGV-IP22-A (Grdr 14)	Hoogeveen	Belasting en opwek issue worden tegelijk opgelost. Zie voor oplossing: Inv GrDr-RGMR-IP22-A (GrDr14) & Inv GrDr-HGV-IP22-A (GrDr50)				
Inv GrDr-RGMR-IP22-A	GrDr-RGMR-IP22-A (Grdr 14)	Hoogeveen	Nieuw HS/MS station stichten	10 en 20kV	Studie	2027	De congestie in dit gebied wordt opgelost met deze investering.
Inv GrDr-MAK-IP22-A	GrDr-MAK-IP22-A (Grdr 17)	Marsdijk (Assen)	HS/MS-transformator verzwaren + MS-schakelinstallatie bijplaatsen	10kV	Studie	2030	N.v.t.

ID	Knelpunt ID	Locatie/ station	Oplossing	Spannings-niveau	Investerings-fase	Jaar IBN	Gevolgen voor bestaand congestiegebied
Inv GrDr-MSK-IP22-A	GrDr-MSK-IP22-A (Grdr 19/20)	Stadskanaal en Musselkanaal Zandberg	Nieuw HS/MS station stichten	20kV	Studie	2028	De congestie in dit gebied wordt opgelost met deze investering.
Inv GrDr-VO-IP22-A	GrDr-VO-IP22-A (Grdr 22)	Veenoord	HS/MS-transformator verzwaren + MS-schakelinstallatie bijplaatsen	10kV	Studie	2029	De congestie in dit gebied wordt hiermee nog niet verholpen. De congestie bevindt zich in het boven-liggende (E)HS-net.
Inv GrDr-VOB-IP22-A	GrDr-VOB-IP22-A (Grdr 1/3/7/16/22)	Bargermeer/ Coevorden/ Emmen Weerdinge/ Klazienaveen/ Veenoord	Nieuw HS/MS station stichten	20kV	Studie	2029	De congestie in dit gebied wordt opgelost met deze investering.
Inv Grdr 28	Grdr 28	Zeijerveen (Assen)	HS-veld + HS/ MS-transformator + MS-schakelinstallatie bijplaatsen	20kV	Realisatie	2022	N.v.t.
Inv Grdr 23	Grdr 23	Vierverlaten 10kV	HS-veld + HS/ MS-transformator + MS-schakelinstallatie bijplaatsen	20kV	Realisatie	2023	N.v.t.

Groningen/Drenthe - Afname

ID	Knelpunt ID	Locatie/ station	Oplossing	Spannings-niveau	Investerings-fase	Jaar IBN	Gevolgen voor bestaand congestiegebied
Inv GrDr-BGMR-IP22-A	GrDr-BGMR-IP22-A (Grdr 29)	Bargermeer	HS/MS-transformator verzwaren + MS-schakelinstallatie bijplaatsen	10 en 20kV	Studie	2027	N.v.t.
Inv GrDr-BL-IP22-B	GrDr-BL-IP22-B (Grdr 31)	Beilen	HS/MS-transformator verzwaren + MS-schakelinstallatie bijplaatsen	10kV	Studie	2023	N.v.t.
Inv GrDr-EMW-IP22-B	GrDr-EMW-IP22-B (Grdr 39)	Emmen Weerdinge	HS/MS-transformator verzwaren + MS-schakelinstallatie bijplaatsen	10kV	Studie	2029	N.v.t.
Inv GrDr-HGV-IP22-A	GrDr-HGV-IP22-A (Grdr 50)	Hoogeveen	HS/MS-transformator verzwaren + MS-schakelinstallatie bijplaatsen	10kV	Studie	2030	N.v.t.
Inv GrDr-MAK-IP22-A	GrDr-MAK-IP22-A (Grdr 55)	Marsdijk (Assen)	Belasting en opwek issue worden tegelijk opgelost. Zie voor oplossing: Inv GrDr-MAK-IP22-A (GrDr17)				
Inv Grdr 23	Grdr 23	Vierverlaten 10kV	Belasting en opwek issue worden tegelijk opgelost. Zie voor oplossing: Inv GrDr 23				